

Hvilke faktorer påvirker kadetters mestringstro?

*En kvantitativ studie av faktorer som kan påvirke operative kadetters
generelle mestringstro på Krigsskolen.*

KRIGSSKOLEN

Aleksander Mathiassen

Operativ

Emne fordypning

Krigsskolen

2014-2017

Antall ord: 9383

Forord

I løpet av min tid i Forsvaret har jeg sett hvordan mestring kan bidra til at mennesker utvikler seg mot det bedre. Jeg har i løpet av tiden i Forsvaret sett mennesker både gløde, gråte og juble av mestringsfølelse. Mestring og mestringstro har fanget min interesse og det beste med bachelorperioden har vært å få tid til å lære mer om begrepene. I løpet av bachelorperioden har min mestringstro både vært lav og høy, men som ved mestringserfaringer flest er det en erfaring jeg ikke ville vært foruten.

En stor takk rettes til June M. Kvål som har vært min veileder i bachelorperioden. Ditt engasjement, din veiledning og dine tilbakemeldinger har hjulpet meg mye. Jeg har hele tiden hatt en opplevelse av at du har ønsket at jeg skal lykkes med min oppgave. Det har vært motiverende, og jeg setter stor pris på det.

Aleksander Mathiassen

25.03.17 Krigsskolen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Formål og problemstilling	4
1.3	Avgrensninger	6
2	Teori.....	6
2.1	Banduras teori om mestringstro.....	7
2.2	Fire informasjonskilder som påvirker mestringstroen.....	9
2.3	Generell mestringstro	11
3	Metode	12
3.1	Valg av forsknings- design, metode og analyse.	12
3.2	Utvalget	13
3.3	Spørreundersøkelsen.....	14
3.4	Datainnsamling.....	14
3.5	Svarprosenter	15
3.6	Analyse	16
3.7	Metodekritikk	16
4	Resultater	18
4.1	Utvalgets svarfordeling til de ulike påstandene i GSE.....	18
4.2	Sammenlikning av GSE-gjennomsnittsscorer	20
4.2.1	Sammenlikning av kullenes gjennomsnittsscorer.....	20
4.2.2	Sammenlikning av kadetter med bakgrunn fra manøver og kadetter med bakgrunn fra støtte.....	21
4.2.3	Sammenlikning av menn og kvinner.....	22
4.2.4	Sammenlikning av kadetter som har deltatt i intops og kadetter uten tilsvarende tjeneste.....	23
4.3	Korrelasjonsanalysene	23
4.3.1	Korrelasjonsanalyse alder og score	24
4.3.2	Korrelasjonsanalyse antall år i tjeneste og score.....	24
5	Drøfting	24
5.1	Avdeling: tid på KS og mestringstro	24
5.2	Manøver, støtte og kadetters mestringstro.....	27
5.3	Internasjonale operasjoner og kadetters mestringstro	28
5.4	Sammenlikning av kvinners og menns gjennomsnittscore på GSE	29
6	Konklusjoner	30
7	Forslag til videre studier	31
	Kildeliste	32
	Vedlegg:	35

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Den militære profesjonsutøveren har valgt et yrke hvor han kan havne i svært utfordrende situasjoner. De fysiologiske og psykologiske påkjenningene soldater og militære ledere kan stå ovenfor i krise og krig kan være ekstreme. Fare for eget og andres liv, usikkerhet, tilfeldigheter, risiko og fysisk utmattelse er eksempler på ulike stressfaktorer som kan tyngde soldater og offiserer i strid (Dinter, 1985). I møte med situasjoner hvor slike faktorer gjør seg gjeldende vil den enkeltes vilje og tro og på å overkomme utfordringer kunne settes på prøve, og for å ikke bukke under for presset kan mestringstro spille en viktig rolle (Eid & Johnsen, 2005).

Forsvaret vektlegger i dag mestring og mestringstro i danningen av robuste soldater og militære ledere, og på Krigsskolen (KS) trekkes mestring frem som en viktig del av studiet og offisersdannelsen (Krigsskolen, 2015). For å få vitnemål fra KS stilles det blant annet krav til at den enkelte kadett består mestringsarenaene Fjellmarsj Vinter og Stridskurs (Krigsskolen, 2015). Mestring er også et element i tjenesteuttalelsen som legges til grunn for den endelige vurderingen av skikkethet som militær leder ved studiets slutt (Krigsskolen, 2015). Det er således tydelig at mestring og utviklingen av mestringstro er et sentralt tema for både KS og kadetter.

Banduras teori tilsier at det er fire kilder til mestringstro; tidligere mestringserfaringer, vikarierende mestringserfaringer, verbal overtalelse og fysiologiske og mentale tilstander (Bandura, 1997). En studie har også funnet at kadetter mener det er sammenheng mellom teori og praksis når det gjelder disse fire kildene (Bergstøl, 2012). Det er således interessant å undersøke hva som faktisk påvirker kadetters mestringstro. Ut fra kildene til mestringstro er det mulig å se for seg ulike faktorer som burde ha innvirkning på kadetters rapporterte mestringstro. Kadettenes alder, antall år i tjeneste og antall år på KS kan for eksempel ha innvirkning på hvor mange relevante mestringserfaringer kadettene har ervervet seg, noe som igjen kan tenkes å påvirke den aktuelle mestringstro.

1.2 Formål og problemstilling

En bevisstgjøring av hvilke faktorer som påvirker kadettenes mestringstro vil kunne være nyttig for fremtidig planlegging og gjennomføring av utdanning ved KS, og i Forsvaret forøvrig. En

bevisstgjøring av kadettene rapporterte mestringstro på ulike stadier i utdanningsløpet vil for eksempel kunne gi indikasjoner på hvordan mestringstro utvikles i løpet av tre år på KS, noe som kan være av verdi for en utdanningsplanlegger. Skulle andre faktorer som tjenestebakgrunn eller deltakelse i internasjonale operasjoner (intops) være avgjørende for kadettene mestringstro kan dette være grobunn for videre undersøkelser. Skulle det for eksempel vise seg at manøvertjeneste medfører høyere mestringstro kunne det vært interessant å undersøke om dette er et resultat av noe den enkelte manøveravdeling gjør riktig med tanke på utviklingen av mestringstro, eller om det er manøvertjeneste i seg selv som øker kadettens mestringstro. En økt forståelse for faktorer som påvirker kadettens mestringstro kan også tenkes å være av verdi for personer som arbeider med rekruttering og seleksjon. Oppgaven skal med bakgrunn i det ovennevnte søke å svare på følgende problemstilling:

Hvilke faktorer påvirker operative kadettens mestringstro på Krigsskolen?

Da KS gir kadetter muligheten til å møte flere nye utfordringer og mestringsarenaer, og teorien tilsier at tidligere mestringserfaringer er en kilde til mestringstro (Bandura, 1997), er det grunn til å tro at man vil ha høyere mestringstro jo lengre man har vært på KS. For å finne svar på om dette stemmer vil følgende hypoteser testes:

- 1) *Operative kadetter i 2. avdeling har høyere mestringstro enn kadetter i 1. avdeling.*
- 2) *Operative kadetter i 3. avdeling har høyere mestringstro enn kadetter i 2. avdeling.*

Det er også interessant å undersøke hvorvidt ulik tjeneste før KS har noe å si for kadettene rapporterte mestringstro. Krigsskolen utdanner troppeførere og mye av utdanningen er rettet mot det å være geværtroppssjef, eller kompanisjef i en manøveravdeling. Dette sett i sammenheng med hvordan tidligere mestringserfaringer er en kilde til mestringstro er det grunn til å mistenke at kadetter som har erfaring og bakgrunn fra manøveravdelinger vil ha høyere mestringstro enn kadetter med bakgrunn fra støtteavdelinger. Følgende hypotese vil derfor testes:

- 3) *Kadetter med bakgrunn fra manøverfunksjoner har høyere mestringstro enn kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner*

Flere kadetter på KS har deltatt i internasjonale operasjoner (intops), og intops er trolig en stor kilde til innflytelsesrike mestringserfaringer. Disse erfaringene kan tenkes å være viktigere enn andre erfaringer fordi opplevelsene og utfordringene i skarpe situasjoner sannsynligvis føles mer utfordrende enn erfaringer fra øving og trening hjemme i Norge. Bandura (1997) argumenterer for at desto større utfordringen som mestres er, desto mer påvirkes mestringstroen. For å finne ut om denne faktoren har påvirkning på kadetters mestringstro vil følgende hypotese testes:

- 4) *Kadetter som har deltatt i intops har høyere mestringstro enn kadetter uten tilsvarende tjeneste.*

1.3 Avgrensninger

Oppgaven er rettet mot å undersøke kadetters grad av mestringstro i *forhold* til enkelte demografiske faktorer. Oppgaven avgrenser seg derfor fra å gå i dybden på hvordan andre faktorer, som for eksempel enkelte aktiviteter, påvirker *utviklingen* av mestringstro. På grunn av oppgavens omfang vil studien avgrenses til å måle kadetters generelle mestringstro ved bruk av en spørreundersøkelse hvor kadettenes vurderinger av egen mestringstro er det som blir lagt til grunn. Oppgaven vil på grunn av dens omfang avgrense seg til å i hovedsak redegjøre for Albert Banduras teori om mestringstro. Banduras teori anses som en primærkilde som tilstrekkelig for å få en god forståelse for hva mestringstro er. Studien tar utgangspunkt i at kadettenes rapporterte generelle mestringstro er forbundet med deres syn på sin egen mestringsevne innenfor det militære virket, og diskusjonen vil rettes deretter.

2 Teori

Det vil innledningsvis redegjøres for Banduras teori om mestringstro, herunder hva mestringstro er, hvordan det skiller seg fra andre begreper og hva som er mestringstroens kilder. Teorien gir et godt fundament for begrepet, men ett av punktene som fremkommer fra teorien er at mestringstro er rettet mot spesifikke oppgaver og situasjoner, og at mestringstro burde måles deretter (Bandura, 1977b). I denne oppgaven er det blitt brukt en undersøkelse som måler *generell* mestringstro. Kapittelet vil derfor også ta for seg dette begrepet, hva som er forskjellig og hvordan det kan være mulig å måle dette.

2.1 Banduras teori om mestringstro

Begrepet *Self-Efficacy* eller mestringstro på norsk, ble introdusert av Albert Bandura på 1970-tallet som del av hans sosial-læringsteori, en teori som senere utviklet seg til det som i dag kjennes som sosial-kognitiv teori (Bandura, 1986). Teoriens tilnærming til menneskers atferd er at atferd ikke bare er et resultat av ytre omgivelser, men at den er et resultat av kontinuerlig gjensidig interaksjon mellom kognitive, atferdsmessige og miljømessige faktorer (Bandura, 1977a). Begrepet mestringstro kommer til uttrykk i det kognitive domenet av Banduras sosial-kognitiv teori, og begrepet er med på å forklare hvordan kognitive prosesser forårsaker og motiverer ulik menneskelig atferd. (Bandura, 1997).

Bandura (1997 s.3) definerer mestringstro som «(The) beliefs in one's capabilities to organize and execute the courses of action required to produce given attainments». Fra denne definisjonen utledes det at mestringstro er ens subjektive tro på at en har tilstrekkelig kapasitet til å utøve en atferd som leder an til et gitt resultat eller mål. Definisjonen legger til grunn at mestringstro bør sees i sammenheng med spesifikke oppgaver og utfordringer. I boka *Operativ Psykologi* omtales positive mestringsforventninger (les: mestringstro) med samme vinkling. Forfatteren skriver her at mestringsforventninger «(ofte er) rettet mot en spesifikk situasjon eller et konkret problem» (Eid, 2005, s.112). Dette impliserer at en person vil kunne ha forskjellige grader av tillit til å mestre ulike oppgaver, og at det derfor er mulig å ha sterk mestringstro på et område, og svak på et annet. Et eksempel kan være at en person gjerne har sterkere tro på at han vil mestre å kaste en granat 25 meter, enn han har tro på sin egen evne til treffe nøyaktig det han sikter på.

Mestringstro må ikke forveksles med det som Bandura (1997) omtaler som resultatforventninger (outcome expectancies). Mestringstro omhandler ens egen bedømmelse av om en har tilstrekkelige ressurser for å nå et gitt resultat, mens resultatforventninger er bedømmelsen av hvilke resultater som er trolige at den gitte handlingen vil medføre (Bandura, 1997). Mestringstro kan også relateres til, men må heller ikke forveksles med, selvfølelse eller selvtillit (self-esteem & confidence). Selvfølelse omhandler en persons vurderinger og følelser av selvverd, og det er mulig for en person å lav eller høy mestringstro uten at dette påvirker personens vurdering av eget selvverd (Bandura, 1997). Bandura (1997) argumenterer for at selvtillit er begrep som har liten forankring i et psykologifaglig teoretisk rammeverk. Han

skriver at selvtillit heller er «(...) a catchword in sports rather than a construct embedded in a theoretical system» (Bandura, 1997, s. 382).

Mestringstro har flere dimensjoner, og kan variere i både styrke, generalitet og i grad (Bandura, 1977b). Styrken representerer hvor sterk troen på en mestringsforventning er. Er mestringstroen urokkelig eller skal det lite motgang eller suksess til for å forandre den? Generalitetsdimensjonen vil si at mestringsforventninger kan være begrenset til noe veldig spesifikt eller være representativ for mer enn den aktuelle oppgaven. Et eksempel kan være at det å mestre å sparke en fotball også kan relateres til det å sparke andre typer baller. Gradsdimensjonen representerer vanskelighetsgraden til en oppgave som en tror en er kapabel til å mestre. Et eksempel kan være «jeg kan klare å kaste en granat 25 meter, men ikke lengre»

Bandura (1997) argumenterer for at mestringstro påvirker hvilke handlinger og handlingsmønstre mennesker søker å gjennomføre. Han sier at mennesker som oftest prøver å unngå å havne i situasjoner som kan virke truende eller vanskelige å håndtere. På den andre siden sier han at mennesker oppsøker og opptrer selvsikkert i situasjoner som de anser at de er kapable til å mestre (Bandura, 1977b). Høy mestringstro, eller en forventning om suksess, er derfor viktig for valg av atferd og handling. Bandura (1997, s.3) skriver «If people believe they have no power to produce results, they will not attempt to make things happen». Fra dette kan man si at mestringstro er viktig for at handling skal finne sted. Mestringstro kan således sees på som en slags selvoppfyllende profeti hvor troen på å kunne mestre en handling ofte er en forutsetning for at man faktisk forsøker å gjennomføre den. Selvoppfyllende profetier, innenfor sosialpsykologi, er betraktet som ideer og tro som leder til sin egen oppfyllelse (Myers, Abell & Sani, 2014). Dette tilsier at mestringstro påvirker prestasjon, ettersom man ikke kan oppnå noe eller prestere innenfor et område hvis man ikke prøver.

Ikke bare har mestringstro innvirkning på hvilke handlinger en velger å gjennomføre, styrken kan også påvirke hvor stor innsats som nedlegges for nå de aktuelle bestrebelsene og utholdenheten i møte med motgang (Bandura, 1977b). Forventningen om eventuell suksess vil påvirke graden av innsats som individet tillegger utførelsen av en oppgave. Desto høyere mestringstro desto mer aktiv innsats vil ytes (Bandura, 1977b). Da aktiv innsats ofte leder til bedre resultater blir det tydelig hva mestringstro har å si for prestasjoner. Også Manger og Wormnes (2015) argumenterer for at mestringstro påvirker prestasjoner, og trekker frem at to personer med samme ferdighetsnivå, som har trent like mye på å utføre en oppgave, vil kunne

prestere ulikt på grunn av ulike mestringsforventninger. De skriver «Jo høyere mestringsforventning det er i en situasjon, jo bedre vil ferdighetene i situasjonen være» (Manger & Wormnes, 2015, s.115).

2.2 Fire informasjonskilder som påvirker mestringstroen

I følge Bandura (1977b, 1997) er det fire primære kilder til mestringstro som er med på å avgjøre om en person ser seg kapabel til å gjennomføre spesifikke oppgaver. Disse kildene er:

- a) Enactive mastery experiences, oversatt: tidligere mestringserfaringer
- b) Vicarious experiences, oversatt: vikarierende mestringserfaringer
- c) Verbal persuasion and allied types of social influences, oversatt: verbal overtalelse og liknende sosial innflytelse.
- d) Physiological and affective states, oversatt: fysiologiske og mentale tilstander.

I følge teorien er det tidligere mestringserfaringer som har størst innflytelse på en persons mestringsforventninger. Informasjon fra tidligere mestringserfaringer er den mest troverdige og veiledende kilden til hvorvidt en klarer å oppnå suksess innenfor en aktuell oppgave (Bandura, 1997). Det man har mestret tidligere kan gi et godt bilde på hva man kan forvente å mestre på nytt. Tidligere suksesser øker mestringsforventningene, mens tidligere nederlag vil redusere den. Har man for eksempel klart å skyte seg til toppkarakter på skarpskyttermerket flere ganger tidligere vil dette trolig være veiledende for hva man forventer å prestere hvis man skal gjennomføre testen en gang til. På samme måte vil nok et flertall av ikke-beståtte gjennomføringer svekke forventningene om å klare skyttermerket ved neste forsøk. Spesielt er disse erfaringene viktige i starten. Hvis personen har liten grad av erfaring på oppgaven som skal gjennomføres, for eksempel skarpskyttermerket, vil hver nye erfaring være av stor betydning for fremtidige mestringsforventninger (Manger & Wormnes, 2015). Har man på den andre siden gjennomført oppgaven suksessfullt flere ganger tidligere vil ikke nødvendigvis en enkelthendelse redusere eller øke mestringsforventningen betraktelig (Bandura, 1997).

Mennesker kan også utvikle høyere eller svakere mestringstro av å se til andres prestasjoner, også kalt vikarierende mestringserfaring. Vikarierende mestringserfaring påvirker mestringstro gjennom observasjon og modellering (Bandura, 1997). Ved å se en person i samme posisjon

som seg selv prestere kan mestringstroen økes ved at man sammenligner denne personens ferdigheter opp mot sine egne (Bandura, 1977b). Innstillingen «hvis han klarer det, klarer jeg det» er et eksempel på hvordan vikarierende mestringserfaring kan se ut i praksis. Vikarierende mestringserfaring kan også redusere mestringstroen ved at man ser personer like seg selv feile i utførelsen av oppgaver. «Hvis ikke han klarer det, klarer i hvert fall ikke jeg det» er et eksempel på en slik innstilling (Manger & Wormnes, 2015). Gjennom observasjon og modellering kan oppgaver avsløres som mer eller mindre håndterbare enn det som først var antatt, som igjen kan øke eller svekke mestringsforventningene. (Bandura, 1997). Effekten av vikarierende mestringserfaringer er større for personer som har begrenset eller fraværende erfaring på det aktuelle området hvor en oppgave skal gjennomføres. Har man med andre ord ikke gjennomført handlingen før, blir andres prestasjoner i større grad påvirkende for egne mestringsforventninger (Bandura, 1997). Andres prestasjoner kan da gjerne bli det mest substansielle grunnlaget for å bedømme om en selv er kapabel til å mestre den aktuelle oppgaven.

Mestringstro kan også påvirkes av verbal overtalelse. Verbal oppmuntring i seg selv er ikke nødvendigvis nok for å gi vedvarende høyere mestringstro, men det kan være en viktig bidragsyter (Bandura, 1997). Spesielt er dette gjeldende når overtalelsen kommer fra en person som oppleves som signifikant eller dyktig innenfor det aktuelle området (Bandura, 1997). Ved negative uttalelser som for eksempel «Du er ikke god nok til å klare dette» kan mestringstroen til motsetning reduseres. Hvor stor effekt det kommer fra verbal overtalelse er situasjonsavhengig, men desto mer signifikant personen er for den som skal prestere, desto mer påvirkning gis. For at den verbale overtalelsen skal ha god effekt er det også viktig at oppmuntringen knyttes til et problem som ligger like over personens ferdighetsnivå (Bandura, 1997). På denne måten forsterkes et realistisk bilde på hva som kan oppnås, som igjen kan øke innsatsen og utholdenheten for å nå den aktuelle bestrebelsen. Selv om verbal overtalelse ikke nødvendigvis påvirker mestringstro like mye som tidligere eller vikarierende mestringserfaringer er den til gjengjeld ofte lett tilgjengelig. Verbal overtalelse kan for eksempel komme i form av selvsnakk hvor en person verbalt overbeviser seg verbalt om at «dette kan jeg klare» (Bandura, 1977b).

De siste kildene som kan påvirke en persons mestringstro er fysiologiske og mentale tilstander. Somatiske faktorer er spesielt relevante for mestringstro når det kommer til områder som involverer fysiske prestasjoner, kroppslige funksjoner eller håndtering av stress (Bandura,

1997). Ved at en person forstår at han er stresset, og kjenner på de kroppslige reaksjonene og følelsene dette medfører, vil forventningene om å lykkes i den aktuelle utfordringen kunne svekkes. Et eksempel kan være en kadett som skal fremføre en ordre. Kadetten har øvet mye i forkant og har en sterk mestringsforventning til fremføringen. I det han skal fremføre kjenner han at han blir nervøs og stresset, og talen blir vanskeligere å kontrollere. Kadetten tenker på og blir klar over de negative kroppslige reaksjonene og forventningen til å mestre situasjonen blir lavere. Kort forklart knytter gjerne mennesker stressreaksjoner til dysfunksjon, og reaksjonene vil derfor svekke mestringsforventningene. (Bandura, 1997). På den andre siden, og som en motsetning til eksempelet ovenfor, vil fravær av høy spenning, redsel og angst øke forventningen om mestring (Manger & Wormnes, 2015). Bandura (1997) skriver likevel at totalt fravær av stress ikke nødvendigvis øker mestringstroen. I hvilken grad fysiologiske og mentale tilstander påvirker en persons mestringstro er individuelt. For noen kan følelsen av ulike kroppslige reaksjoner fungere som et signal på at man er skjerpet og klar for utfordringen man står ovenfor, og reaksjonene kan således være noe som øker mestringsforventningene (Manger & Wormnes, 2015).

2.3 Generell mestringstro

Banduras teori om mestringstro har i de siste tiårene utviklet seg til å bli et populært emne innenfor utdannings-, psykologi- og organisasjonsvitenskap, men til tross for populariteten har det utartet seg mange debatter og kontroverser om temaet. (Sherbaum, Cohen-Charash & Kern, 2006). Et eksempel på en slik kontrovers er spesifikk versus generell mestringstro.

Som nevnt hevder Bandura at mestringstro er rettet mot en spesifikk oppgave eller situasjon. Begrepet generell mestringstro kan derimot defineres som «[...] a generalized trait representing one's overall estimate of his/her ability to perform a wide variety of jobs under different conditions» (Stajkovic & Luthans, 2002, s.133) Mestringstro blir i denne definisjonen sett på som en relativt stabil egenskap, eller et trekk, hos individet, noe som er i sterk kontrast til Banduras mening om at mestringstro er avhengig av situasjonen og individets tilstand. (Sherbaum et al., 2006).

Ralf Schwarzer og Matthias Jerusalem (1992) gjør en slik trekk liknende konseptualisering av generell mestringstro ved å se til Seligmans teori om hjelpeløshet. En tilstand av hjelpeløshet blir i denne sammenheng sett på som et resultat av at en personlig, og over lengre tid, ikke har

vært i stand til å ta kontroll over sine omgivelser (Jerusalem & Schwarzer, 1992). Hjelpeløshet kan således sees på som en relativt stabil tilstand hvor en person ikke har tro på at han er kapabel til å utgjøre en forskjell i situasjoner, hva enn dette måtte kreve. Dette kan i stor grad sammenlignes med det å ha lav generell mestringstro, hvor man med andre ord ikke har tillit til egen evne å mestre det som kreves for å ta kontroll over omgivelser eller situasjoner. For å ta kontroll kreves gjerne en generell mestringstro, og ikke bare mestringstro for én spesifikk oppgave. Ved å vende om på ovennevnte eksempelet kan det også tenkes at det vil være mulig å ha en sterk generell mestringstro, hvis man som person over lengre tid har lært seg at man er i stand til å kontrollere det som skjer rundt en. Bandura argumenter på den andre siden at teori om hjelpeløshet omhandler resultatforventninger (outcome expectancies) (Bandura, 1997, s.19). Hjelpeløshet blir med en slik vinkling sett på som en tilstand hvor personen ikke forventer at handlingene vil gi et gitt resultat, ikke om personen ser seg kapabel til å gjennomføre en gitt handling eller ei.

Det finnes ulik kritikk til konstruksjonen av begrepet generell mestringstro. Noe av den mest sentrale kritikken er rettet mot målingen av generell mestringstro, og tar utgangspunkt i at det ikke er solide bevis for at spørsmålene i testene er reliable i forhold til psykometriske egenskaper (Sherbaum et al., 2006). Sherbaum et al. (2006) har gjennomført et studie av GSE reliabilitet ved å benytte *item response theory* (IRT), og har funnet at kritikken som er rettet mot testens reliabilitet kan være overdrevet.

3 Metode

Innledningsvis vil det overordnede forskningsdesignet og tilhørende metode for datainnsamling og analyse beskrives. Avslutningsvis vil det presenteres kritikk av metoden.

3.1 Valg av forsknings- design, metode og analyse.

Mestringstro kan i størst grad relateres til psykologifaget. Psykologi regnes som en samfunnsvitenskap og det er derfor blitt valgt samfunnsvitenskapelig metode for å finne svar på problemstillingen.

Innenfor psykologiens forskningsmetoder skilles det mellom tre typer forskningsdesign: beskrivende, relasjonelt og eksperimentelt design (Svartdal, 2015). Beskrivende forskning kan være forskningen som gir et fenomen eller et begrep et teoretisk fundament (Svartdal, 2015).

Relasjonelt design vil ofte bli brukt når det allerede foreligger beskrivende forskning på et fenomen, og har til hensikt å undersøke om fenomenet kan relateres til andre forhold (Svartdal, 2015). Da denne studien undersøker hvilke faktorer som kan relateres til en mestringstro er det blitt brukt et relasjonelt design. Dette er et egnet design fordi det allerede foreligger mye beskrivende forskning på fenomenet og det er sammenhenger mellom ulike faktorer og mestringstro som ønskes belyst. Relasjonelt design har kort forklart til hensikt å beskrive sammenhenger mellom to eller flere fenomen.

Denne studien har til hensikt å studere et større antall mennesker, og i en slik sammenheng er kvantitativ metode godt egnet (Johannesen et al., 2011). En kvantitativ tilnærming er blitt valgt da studien søker å formulere kunnskap om generelle lovmessigheter ved en større gruppe mennesker (Johannesen et al., 2011). Den kvantitative tilnærming i studien består av å samle inn data om en gruppe mennesker ved bruk av spørreundersøkelse hvor resultatene er grunnlag for slutningsstatistikk tilknyttet ulike bivariante analyser. Bivariat analyse betegnes som en undersøkelse av sammenhengen mellom to variabler, og samvariasjon og sammenlikning av gjennomsnitt er eksempler på to slike analyser. (Johannesen et al., 2011).

For å svare på problemstillingen vil studien søke å styrke eller svekke de fire hypotesene som ble presentert i innledningen. For å gjøre dette er det blitt valgt å gjennomføre en diskusjon basert på teorien om mestringstro og statistikken tilknyttet de bivariante analysene.

3.2 Utvalget

Undersøkelsen omfatter de operative kadetter i kullene 2014-2017, 2015-2018 og 2016-2019, med andre ord hele populasjonen som studien har til hensikt å studere. Første årskullet på KS omtales som 1. avdeling, andre årskullet som 2. avdeling og tredje årskullet som 3. avdeling. Innad i hvert kull finner man kadetter med ulik alder, bakgrunn og tjenesteerfaring, og på spørreundersøkelsen gjennomføringstidspunkt var det totalt 173 operative kadetter på KS. Utvalget skiller seg fra andre grupper mennesker og kadetter ved andre linjer ved at de gjennomfører et relativt unikt studie med unike opptakskriterier. Det er på bakgrunn av dette mulig å anta at utvalget har særtrekk som skiller dem fra andre grupper, noe som kan gjøre det vanskeligere å generalisere konklusjoner fra studien til andre menneskegrupper.

3.3 Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen som benyttes i studien er *Generalized Self-Efficacy Scale* (GSE) og er utviklet av Ralf Schwarzer & Matthias Jerusalem (1995). Skalaen ble utviklet i den hensikt å vurdere mestringstro i generell forstand, med mål om å forutse mestring av hverdagslige problemer så vel som personers tilpasning etter alle typer stressende livshendelser (Freie Universität Berlin, år ikke spesifisert). Prøver fra over 20 nasjoner viser at GSE har tilfredsstillende til god indre konsistens med Cronbachs alfa scorer mellom 0.70 og 0.90, hvor majoriteten scorer mot øvre del av .80 (Freie Universität Berlin, år ikke spesifisert). I kort vil dette si at de forskjellige påstandene i undersøkelsen korrelerer med hverandre, noe som indikerer at hver påstand i GSE testen er egnet til å måle det samme fenomenet (Svartdal, 2015). Spørreundersøkelsen har blitt oversatt til 33 språk (Freie Universität Berlin, år ikke spesifisert), og det er den norske versjonen som er blitt brukt i studien.

GSE består av ti påstander. Et eksempel på en slik påstand er «Jeg klarer alltid å løse vanskelige problemer hvis jeg prøver hardt nok». Til hver påstand skal respondenten velge det svaralternativet som han mener passer best, henholdsvis: helt galt, nokså galt, nokså riktig og helt riktig. Hvert svaralternativ tillegges en poengsum fra én til fire. Poengene adderes og respondenten vil ende opp med en totalsum fra 10 til 40, hvor høyere score representerer høyere generell mestringstro. I tillegg til GSE ble det på spørreskjemaet stilt syv demografiske spørsmål, herunder spørsmål om alder, kjønn, tidligere tjenestested, antall år i tjeneste, deltakelse i intops og hvilket kull kadetten tilhører. De demografiske spørsmålene er lagt til for å muliggjøre en kategorisering av GSE-gjennomsnittsscorer tilhørende de ulike faktorene som skal sammenliknes.

3.4 Datainnsamling

Spørreundersøkelsen ble distribuert via internett og er gjennomført digitalt av den enkelte respondent uten at undertegnede var tilstede. I forbindelse med utstedelsen ble det forklart at undersøkelsen omhandlet kadettens mestringstro. Det ble opplyst at spørreundersøkelsen var frivillig og at deres anonymitet ville bli opprettholdt i oppgaven. Undersøkelsen ble distribuert til alle kullene i løpet 2 dager. På grunn av lav svarrespons på undersøkelsen ble det samme uke gjennomført en purring hvor samme informasjon ble utstedt.

3.5 Svarprosent

Bruttoutvalget tilsvarer populasjonen og er 173 operative kadetter. Nettoutvalget er 115 kadetter og gir en total svarrespons på 66.47%. Ettersom det er tilfeldig hvem av de 173 kadettene som har valgt å delta kan nettoutvalget sees på som et sannsynlighetsutvalg (Johannesen et al., 2011). Dette sett i sammenheng med en svarrespons på over 50% øker sannsynligheten for at nettoutvalget er representativt for populasjonen (Johannesen et al., 2011, ss. 241, 245). Det anses derfor at resultatene fra korrelasjonsanalysene, som tar for seg hele nettoutvalget, kan generaliseres til populasjonen.

I forbindelse med sammenlikning av GSE-gjennomsnittsscorer er det også nødvendig å kontrollere at undergruppene innenfor de ulike demografiske faktorene er representative utvalg for deres gitte populasjoner. Det vil derfor listes opp svarrespons og prosentandel for undergruppene:

Tabell 3.5 (1): Svarrespons og prosentandel

<u>Faktor</u>	<u>Svarrespons/populasjon</u>	<u>Prosentandel</u>
1. Avdeling, 2016-2019	39/56	69.64 %
2. Avdeling, 2015-2018	31/61	50.82 %
3. Avdeling, 2014-2017	45/56	80.36 %
Menn	103/156	66.03 %
Kvinner	12/17	70.59 %

Da størrelsen på populasjonen for bakgrunn manøver, bakgrunn støtte og deltakelse i intops er ukjent for forskeren vil størrelsen på disse populasjonene anslås ved å generalisere slutninger basert på nettoutvalget av 115 kadetter. Et eksempel er at 20 av 115 kadetter har deltatt i intops. Dette tilsvarer 17.39% av nettoutvalget. 17.39% av bruttoutvalget på 173 kadetter er lik 30.08, og en rimelig slutning er at den totale intops populasjonen er om lag 30 kadetter.

Tabell 3.5 (2): Svarrespons og prosentandel

Bakgrunn fra manøver	54/~81	66.67 %
Bakgrunn fra støtte	40/~60	66.67 %
Deltakelse i intops.	20/~30	66.67 %

Med bakgrunn i det faktum at utvalget er et sannsynlighetsutvalg og prosentandelen er over 50% for alle faktorer økes sannsynligheten for at utvalgene er representative. Undergruppeutvalgene for deltakelse i internasjonale operasjoner og kvinner er dog veldig små, og ved små utvalg er det større sannsynlighet for at resultater viser ekstreme forskjeller og er basert på tilfeldigheter (Kahneman, 2012). Johannesen et al, (2011) sier at det minimum burde være 30 respondenter i et undergruppeutvalg.

3.6 Analyse

Resultatene fra spørreundersøkelsen er grunnlag for ulike bivariate analyser, henholdsvis sammenlikning av gjennomsnitt og samvariasjon. SPSS versjon 24 er blitt brukt for å gjennomføre analysene. En ekstern person med utdanning på det aktuelle statistikkprogrammet har gjennomført studiens analyser.

For å gjennomføre sammenlikning av gjennomsnitt er det blitt dannet en GSE-gjennomsnittsscore tilhørende de ulike demografiske faktorene. Et eksempel kan være en GSE-gjennomsnittsscore på 35 for kadetter med tidligere manøvertjeneste. Det er blitt utregnet gjennomsnittsscore for, og gjennomført sammenlikning av, følgende faktorer:

- a) De ulike kullene
- b) Kadetter med bakgrunn fra manøvertjeneste versus kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner
- c) Kadetter som har deltatt i intops versus kadetter uten tilsvarende tjeneste
- d) Menn og kvinner

Korrelasjonsanalysene måler samvariasjonen av hvert enkelt resultat fra GSE i forhold til følgende faktorer:

- a) Alder
- b) Antall år i tjeneste

3.7 Metodekritikk

På grunn av oppgavens omfang vil ikke studien kunne bevise sterke kausale sammenhenger mellom generell mestringstro og de ulike demografiske faktorene. Studien vil være begrenset til å kunne gi indikasjoner på kausale sammenhenger. En del av dette begrunnes i et *retningsproblem* hvor det ikke vil være mulig å feste hva som er årsak og hva som er effekt. Et

eksempel kan trekkes til spørreundersøkelsens spørsmål om deltakelse i intops og dens sammenheng med score på GSE. Her kan det være uklart hva som er effekt og årsak. Har personen deltatt i intops fordi han har sterk generell mestringstro, eller er den høye scoren på GSE et resultat av erfaringer fra intops? Retningsproblemet vil være gjeldende for flere av faktorene. Den kausale sammenheng mellom generell mestringstro og faktorene kan også være svekket av en tredje variabel, noe studien ikke tar høyde for å undersøke. Tar man utgangspunkt i eksempelet ovenfor kan man tenke seg at flere av de som deltar i intops operasjoner har mange års tjenesteerfaring, noe som kan tenkes å være årsaken til høy generell mestringstro. En annen årsak til at det kan være vanskelig å bevise sterke kausale sammenhenger er at korrelasjonsanalysene måler samvariasjon, altså kun hvordan to faktorer eller fenomener varierer i forhold til hverandre. Her kan en tredje variabel eller tilfeldigheter spille inn. Selv om det skulle være en tydelig samvariasjon mellom høy GSE-score og deltakelse i intops kan man ikke utelukke at det er enten tilfeldig eller et resultat av at personen har flere års erfaring fra Forsvaret.

Spørreundersøkelse som metode har også noen svakheter som bør redegjøres for. For det første baserer spørreundersøkelsen seg på respondentenes egne vurderinger om deres generelle mestringstro. Denne vurderingen trenger ikke nødvendigvis å samsvare med hva som er deres faktiske generelle mestringstro (Alicke & Govorun, 2005). En negativ rapporteringen kan trolig føles som et angrep på eget selvbilde, og kan ha innvirkning på besvarelsene. Det er mulig å tenke seg at en person som rapporterer høy grad av generell mestringstro kan være en person som raskere enn andre vil gi opp i møte med vanskelige situasjoner, på grunn av en overtro til egne evner (Alicke & Govorun, 2005). Spørreundersøkelse alene er således ikke nødvendigvis nok for å måle en persons mestringstro. Eksempelvis kunne tilførselen av en undersøkelse med eksperimentelt design styrket de nødvendige konklusjonene for å kartlegge en persons mestringstro. Kvalitative data, som vurderinger fra ulike mestringsarenaer, vil også tenkes å kunne styrket kartleggingen av en persons mestringstro.

En annen kritikk kan rettes til spørreundersøkelsen som benyttes i studien. Spørreundersøkelsen har kun fire svaralternativer noe som kan medføre at svarene fra en gruppe mennesker kan være ganske like. Et annet aspekt knyttet til spørreundersøkelsen er at den ikke har et svaralternativ som er «midt på treet» eller «enten eller» noe som kan føre til at personer ikke får rapportert det som de faktisk mener om sin egen mestringstro. Tilføringen av et svaralternativ som «enten eller» eller «vet ikke» ville medført komplikasjoner i forbindelse med utregningen av totalscore

på GSE, fordi de ulike svaralternativene tildeles poeng. Da spørreundersøkelsen måler er generell mestringstro, og spørsmålene er lite spesifikke, er det også vanskelig å fastslå hvilke vurderinger som ligger bak den enkeltes respondents svar. Svarene trenger ikke nødvendigvis å være basert på individets tanker om sin generelle mestringstro, det er fullt mulig at personen kun tenker på én eller et fåtalls hendelser innenfor et gitt tema eller område. Et eksempel knyttet utvalget på KS er at kullene har separate utdanningsløp og at respondentene derfor kan ha knyttet besvarelsene sine til veldig ulike opplevelser. Svarene kan for eksempel ha blitt knyttet til alt fra opplevelser i ledersituasjoner på øvelser til opplevelser omkring det å skrive bacheloroppgave.

Spørsmålet om deltakelse i intops har en begrensning i form av at deltakelsen må ha vært lengre enn tre måneder. Dette er nødvendig fordi intops kan betraktes som så mangt. Et minstekrav på tre måneder sett i sammenheng med kadettens alder og antall år i tjeneste innsnevrer mulige operasjoner og øker sannsynligheten for at de som svarer ja har deltatt i operasjoner som er noenlunde like. Spørsmålets karakter tillater fortsatt stor usikkerhet for hvilke operasjoner den enkelte har deltatt i. Selv om de så har deltatt i samme operasjon kan de for eksempel hatt veldig ulike funksjoner. Dette vil påvirke nøyaktigheten i en diskusjon rundt resultatene fra spørreundersøkelsen.

4 Resultater

Dette kapittelet tar for spørreundersøkelsens resultater, og analysene som er basert på disse. Innledningsvis vil det presenteres hvordan kadettene har fordelt seg på de ulike svaralternativene til hver påstand i GSE. Deretter vil resultatene fra de bivariate analysene presenteres.

4.1 Utvalgets svarfordeling til de ulike påstandene i GSE.

Tabell 4.1 viser nettoutvalgets svarfordeling til de ulike påstandene i GSE. Til høyre i figuren ser man et vektet gjennomsnitt, eller med andre ord det gjennomsnittlige svaret til hver påstand. De fleste påstandene har en relativt jevn svarfordeling, hvor de fleste svarene er plassert på enten nokså riktig eller helt riktig. Svarene til påstand nummer tre og sju, som omhandler å holde fast på egne planer og nå egne målsettinger, og å beholde roen når en møter

vanskeligheter, skiller seg ut ved at flere har svart at påstandene er nokså gale. Den første av disse påstandene kan relateres til selvstendighet og selvledelse (Martinsen, 2011), og den andre til stressmestring, og av resultatene kan det se ut som at dette er noe flere kadetter finner utfordrende. Påstand nummer seks har fått flest svar på «helt riktig», noe som kan tyde på at mange kadetter mener de kan løse de fleste problemer så lenge de prøver hardt nok.

Tabell 4.1: Nettoutvalgets svarfordeling til de ulike påstandene i GSE.

	Helt galt	Nokså galt	Nokså riktig	Helt riktig	Totalt	Vektet gjennomsnitt
▼ Jeg klarer alltid å løse vanskelige problemer hvis jeg prøver hardt nok.	0,00% 0	0,87% 1	50,43% 58	48,70% 56	115	3,48
▼ Hvis noen motarbeider meg, så kan jeg finne måter og veier for å få det som jeg vil.	0,87% 1	6,09% 7	62,61% 72	30,43% 35	115	3,23
▼ Det er lett for meg å holde fast på planene mine og nå målene mine.	0,87% 1	10,43% 12	62,61% 72	26,09% 30	115	3,14
▼ Jeg føler meg trygg på at jeg ville kunne takle uventede hendelser på en effektiv måte.	0,00% 0	3,48% 4	53,91% 62	42,61% 49	115	3,39
▼ Takket være ressursene mine så vet jeg hvordan jeg skal takle uventede situasjoner.	0,00% 0	6,09% 7	66,09% 76	27,83% 32	115	3,22
▼ Jeg kan løse de fleste problemer hvis jeg går tilstrekkelig inn for det.	0,00% 0	0,00% 0	41,74% 48	58,26% 67	115	3,58
▼ Jeg beholder roen når jeg møter vanskeligheter fordi jeg stoler på mestringsevnen min.	0,87% 1	9,57% 11	53,91% 62	35,65% 41	115	3,24
▼ Hvis jeg er i knipe, så finner jeg vanligvis en vei ut.	0,00% 0	0,87% 1	59,13% 68	40,00% 46	115	3,39
▼ Samme hva som hender så er jeg vanligvis i stand til å takle det.	0,00% 0	0,87% 1	50,43% 58	48,70% 56	115	3,48

Av de 12 som svarte «nokså galt» på påstanden om at det er lett å holde fast på egne planer og nå egne mål kommer seks av disse svarene fra 1. avdeling, fire fra 2. avdeling og to fra 3. avdeling. Dette kan indikere at tilliten til egen evne til å holde fast på egne mål og nå egne målsetninger blir bedret i løpet av tiden på KS. Utvalgsstørrelsen og antall besvarelser gir dog et svakt statistisk grunnlag å trekke slutninger fra, og det kan være stor sannsynlighet for at resultatene er tilfeldige (Kahneman, 2012).

Av de 11 som svarte «nokså galt» på påstanden om det er lett å beholde roen i møte med vanskeligheter var det ingen relasjon til avdelingen som skilte seg nevneverdig ut. Syv av besvarelsene kom derimot fra kadetter med bakgrunn fra støtte, hvorav kun 2 kom fra kadetter med bakgrunn fra manøver. De siste to besvarelsene kom fra kadetter som har nevnt sin bakgrunn som «annet». På samme spørsmål er det 21 kadetter med bakgrunn fra manøver mot 13 kadetter med bakgrunn fra støtte som har besvart påstanden som «helt riktig». Ingen av besvarelsene «nokså galt» kom fra kadetter som har deltatt i internasjonale operasjoner. Dette kan indikere at personer med bakgrunn fra manøverfunksjoner har større tillit til å bevare roen i møte med vanskeligheter enn kadetter med bakgrunn fra støtte. Igjen poengteres det at det er et få antall svar som omtales, og at det er stor sannsynlighet for at resultatene kan være tilfeldige (Kahneman, 2012).

4.2 Sammenlikning av GSE-gjennomsnittsscorer

I dette delkapittelet presenteres GSE-gjennomsnittsscorer og hvorvidt forskjellene er statistisk signifikante. I den første figuren som presenteres ser man hvilken gjennomsnittscore (Mean) som er gjeldende for den aktuelle faktoren. Det er blitt valgt å regne ut det gjennomsnittlige svaret tilhørende faktoren fremfor den gjennomsnittlige totalscoren. Det vil si at gjennomsnittlig svar på 3,3 tilsvarer en gjennomsnittscore på 33. Som en følge av dette er standardavvik også følgelig nedskalert. I den andre figuren presenteres ANOVA. ANOVA står for variansanalyse og gir svar ekvivalent t-test, og er benyttet til hypotesetesting for å avgjøre om forskjellene er statistisk signifikante (Sig.). «Innenfor samfunnsforskning er det vanlig med et signifikansnivå på 5 prosent, noe som betyr at man aksepterer at det er 5 prosent sannsynlighet for at man forkaster nullhypotesen når den er korrekt» (Johannesen et al., 2010, s.345). Nullhypotesen er at det ikke er noen forskjell mellom faktorene og ved en p-verdi (signifikansnivå) over 0.05 vil nullhypotesen beholdes.

4.2.1 Sammenlikning av kullenes gjennomsnittsscorer

Kullenes gjennomsnittsscorer er: 33,3 for kull Gram, 33,3 kull Sehested og 33,8 for kull Krebs (se tabell 4.2.1 (1)). Resultatene viser at det ikke er store forskjeller mellom kullene.

Tabell 4.2.1 (1): Gjennomsnittsscorer for kullene Gram, Sehested og Krebs.

<u>Kull ID</u>	<u>Mean</u>	<u>N</u>	<u>Std. Deviation</u>
Gram 15-18	3.3297	31	.37896
Sehested 16-19	3.3305	39	.43070
Krebs 14-17	3.3802	45	.33121
Total	3.3498	115	.37758

Tabell 4.2.1 (2): Variansanalyse ANOVA

	Sum of squares	df	Mean square	f.	Sig.
Between groups	.069	2	.034	2.38	.789
Within groups	16.184	112	.145		
Total:	16.253	114			

Tabell 4.2.1 (2) viser at P-verdien er 0.789 og at det er ingen statistisk signifikant forskjell mellom kullene.

4.2.2 Sammenlikning av kadetter med bakgrunn fra manøver og kadetter med bakgrunn fra støtte

Gjennomsnittsscoren tilhørende ulike tjenestebakgrunn er følgende: 33,5 manøver, 33,7 støtte og 33,1 annen tjeneste (se tabell 4.2.2 (1)). Resultatene viser at det ikke er store forskjeller mellom ulike tjenestebakgrunn.

Tabell 4.2.2(1): Gjennomsnittsscorer til kadetter med bakgrunn fra manøver, støtte og annet

<u>Tjeneste</u>	<u>Mean*</u>	<u>N</u>	<u>Std. Deviation</u>
Manøver	3.3498	54	.36464
Støtte	3.3667	40	.40117
Annet	3.3175	21	.38052
Total	3.3498	115	.37758

Tabell 4.2.2 (2): Variansanalyse ANOVA

	Sum of squares	df	Mean square	f.	Sig.
Between groups	.033	2	.017	.115	.891
Within groups	16.220	112	.145		
Total:	16.253	114			

P-verdien er 0.891 og det er ingen statistisk signifikant forskjell mellom manøver, støtte og annen tjenestebakgrunn.

4.2.3 Sammenlikning av menn og kvinner

Gjennomsnittscoren for kjønn er 33,8 for menn og 31,2 for kvinner (se tabell 4.2.3 (1)). Resultatene viser at det er en forskjell mellom kvinner og menn. Merk at det kun er 12 kvinner som har besvart.

Tabell 4.2.3 (1): Gjennomsnittsscorer for kvinner og menn

<u>Kjønn</u>	<u>Mean</u>	<u>N</u>	<u>Std. Deviation</u>
Menn	3.3765	103	.36196
Kvinner	3.1204	12	.44560
Total	3.3498	115	.37758

Tabell 4.2.3 (2): Variansanalyse ANOVA

	Sum of squares	df	Mean square	f.	Sig.
Between groups	.705	1	.705	5.124	.026
Within groups	15.548	113	.138		
Total:	16.253	114			

Figur 4.2.3 (2) viser at p-verdien er 0.026 og det er en signifikant forskjell mellom kvinner og menn. Faktoren kvinne har effekten -0.259 på score.

4.2.4 Sammenlikning av kadetter som har deltatt i intops og kadetter uten tilsvarende tjeneste

Gjennomsnittsscoren for kadetter som har deltatt i intops er 33.9, og 33,4 for kadetter uten tilsvarende tjeneste (se tabell 4.2.4 (1)). Merk at utvalgsstørrelsen på kadetter som har svart at de har deltatt i internasjonale operasjoner kun er 20.

Tabell 4.2.4 (1): Gjennomsnittsscorer for de med intops og de uten tilsvarende tjeneste.

<u>Intops</u>	<u>Mean</u>	<u>N</u>	<u>Std. Deviation</u>
Nei	3.3404	95	.39693
Ja	3.3944	20	.27091
Total	3.3498	115	.37758

Tabell 4.2.3 (2): Variansanalyse ANOVA

	Sum of squares	df	Mean square	f.	Sig.
Between groups	.048	1	.048	.337	.563
Within groups	16.205	113	.143		
Total:	16.253	114			

Figur 4.2.3 (2) viser at p-verdien er 0.563 og det er ingen signifikant forskjell mellom dem som har deltatt i intops og de uten tilsvarende tjeneste.

4.3 Korrelasjonsanalysene

I dette delkapittelet presenteres resultatene fra korrelasjonsanalysene med fokus på å belyse om det finnes en signifikant samvariasjon mellom faktorene alder og score, og antall år i tjeneste og score. Pearsons r er benyttet for å angi korrelasjon. Som en tommelfingerregel tilsvarer 0,00 – 0,19 veldig svak, 0,20 – 0,39 svak, 0,40 – 0,69 moderat, 0,70 – 0,89 høy og 0,90 – 1,00 meget høy korrelasjon. Tohalet hypotesetesting gjennomføres og nullhypotesen er at det ikke er en sammenheng mellom variablene. Det samme kravet til p-verdi 0.05, 5% sannsynlighet eller lavere, kreves for å forkaste nullhypotesen om at det ikke er en sammenheng mellom faktorene.

4.3.1 Korrelasjonsanalyse alder og score

Tabell 4.3.1: Resultater for korrelasjonsanalyse mellom alder og score

		Score	Alder
Score	Pearson correlation	1	.033
	Sig. (2-tailed)		.723
	N	115	115

$r=0.033$ tilsvarer en veldig svak korrelasjon. P-verdien er 0.723 og det er ikke en statistisk signifikant sammenheng mellom GSE-score og alder.

4.3.2 Korrelasjonsanalyse antall år i tjeneste og score

Tabell 4.3.2: Resultater for korrelasjonsanalyse mellom antall år i tjeneste og score

		Score	Year
Score	Pearson correlation	1	.082
	Sig. (2-tailed)		.384
	N	115	115

$r=0.082$ tilsvarer en veldig svak korrelasjon. P-verdien er 0.384 og det er ingen signifikant sammenheng mellom antall år i tjeneste og score på GSE.

5 Drøfting

Kapittelet vil drøfte studiens hypoteser i lys av resultater og teori, med fokus på å forklare mulige årsaker til de ulike resultatene.

5.1 Avdeling: tid på KS og mestringstro

- 1) Operative kadetter i 2. avdeling har høyere mestringstro enn kadetter i 1. avdeling.
- 2) Operative kadetter i 3. avdeling har høyere mestringstro enn kadetter i 2. avdeling.

Da resultatene viser at det ikke er en signifikant forskjell i mestringstro mellom de ulike kullene svekker dette tilsynelatende hypotesene om at man vil ha høyere mestringstro jo lenger man har vært kadett ved KS. Det kan være flere kilder til disse resultatene.

Det kan tenkes at kadetter i 3. avdeling mener de er mer kompetente til å møte utfordringer nå enn det de var i 1. avdeling, men at dette ikke kommer til uttrykk i resultatene fra spørreundersøkelsen. Som nevnt hevder Bandura (1997) at vikarierende mestringserfaringer er en kilde til mestringstro, og at mestringstro kan økes eller reduseres gjennom observasjon og modellering. Ved at kadetter får undervisning om hva profesjonen krever, og får lese om andre offiserers erfaringer fra krise og krig, kan dette avsløre at det å være en militær profesjonsutøver er vanskeligere enn det som først var antatt. Kort forklart kan det bety at jo mer man lærer, jo høyere blir forståelsen for hva man ikke kan. Bandura (1997) sier at hvis den persiperte vanskelighetsgraden av en oppgave endres, vil dette påvirke graden av mestringstro. Kadettene økte forståelse kan derfor være en kilde som isolert sett bidrar til at mestringstroen gradvis svekkes jo lenger man er kadett ved KS. På den andre siden er det også trolig at mestringstroen gradvis økes som et resultat av at kadettene erverver seg nye erfaringer, kunnskaper og ferdigheter gjennom studiets løp. Dette kan således medføre at graden av rapportert mestringstro holdes noenlunde i sjakk selv om kadettene som har vært lengst på KS kanskje innser at de er i bedre stand til å mestre utfordringer mot slutten av studiet enn det de var ved begynnelsen.

Det er også et annet aspekt av vikarierende mestringserfaringer som kan ha medført at resultatene ikke gir uttrykk for at kadettene mestringstro er høyere etter tre år på KS. En årsak kan være at kadettene sammenlikner seg med kadetter i samme kull. Leon Festinger (1954) har undersøkt hva som er grunnlaget for at mennesker bedømmer sine egne vurderinger av subjektive meninger og ferdighetsnivåer som korrekte eller falske. Bedømmelsen av korrektheten, spesielt når det ikke foreligger en mulighet å teste ferdigheten rent objektivt eller fysisk, er i stor grad avhengig av en sammenlikning mot andre personer (Festinger, 1954). Forutsetter man at en stor del av kadettene generelle mestringstro reflekterer deres tro på å mestre stridsliknende scenarioer, altså et område som ikke er enkelt tilgjengelig for testing av egen dugelighet, er det trolig at ens subjektive vurdering av ferdigheter er basert på en sammenlikning av seg selv mot de andre kadettene i kullet. Dette kan føre til at den enkelte høyner kravene til å rapportere sterkere mestringstro etter hvert som de andre kadettene også blir dyktigere i løpet av tiden på KS. Verbal overtalelse fra andre kadetter kan også ha bidratt i denne sammenlikningsprosessen. Det fokuseres mye på at kadettene skal bidra til hverandres utvikling gjennom å kontinuerlig vurdere og gi hverandre tilbakemeldinger på prestasjoner (Krigsskolen, 2015). Etter hvert som kadettene lærer mer i løpet av KS, er det trolig at kadettene

stiller høyere krav til hverandres utførelse, noe som gjennom tilbakemeldinger kan bidra til å nivellere mestringstroen blant kadetter. Verbal overtalelse er også den kilden til mestringstro hvor kadetter mener det er størst sammenheng mellom teori og praksis (Bergstøl, 2012).

Ut i fra 1. avdelings resultater kan det virke som at kadetter som begynner på KS allerede har en relativt høy mestringstro. Er denne samtidig sterk, i den forstand at det skal mye til å forandre den, kan dette være en medvirkende årsak til at det er liten variasjonen i populasjonen. Kadetter som begynner på KS operativ linje har enten har gjennomført Befalsskole eller et forberedende år ved gjennomgående Krigsskole (KS GJG) (Forsvaret, 2017a). Befalsskole med tilhørende plikttjeneste, eller et forberedende år til KS, kan ha medført at den enkelte har opparbeidet seg sterke mestringserfaringer innenfor forskjellige aspekter av virket som militær profesjonsutøver. Bandura (1997) hevder som nevnt at mestringserfaringer er spesielt viktige i starten, og at de tidlige erfaringene i stor grad kan være veiledende for hva man kan forvente å mestre på nytt senere. Har man i tillegg mestret de gitte oppgavene mange ganger i løpet av tjenesten før KS kan dette ha ført til en sterkt forankret mestringstro. Selv om KS kan by på nye utfordringer som kan være annerledes fra de man har blitt utsatt for på Befalsskolen, plikttjeneste eller forberedende år, er det trolig at flere av de nye utfordringene kan relateres til noe man har mestret tidligere, og at det derfor kanskje skal mye til for å forandre en kadetts mestringstro betraktelig. Ved å se til konseptualiseringen av generell mestringstro kan det det ovennevnte argumentet styrkes, og en antakelse kan være at kadetter har opparbeidet seg en sterk generell mestringstro som et resultat av at han eller hun i stor grad har evnet å ta kontroll over sine omgivelser i tiden før KS. På en annen side viser resultatene at det ikke er en signifikant korrelasjon mellom hverken antall år i tjeneste og GSE-score, eller alder og GSE-score. Dette kan indikere på at tidligere erfaring før KS ikke nødvendigvis påvirker kadettens generelle mestringstro som argumentert.

Det er også en mulighet at mestringsarenaene som KS tilrettelegger for kadettene ikke øker kadettens generelle mestringstro, men at disse i større grad øker mestringstroen for spesifikke oppgaver og situasjoner. Ser man eksempelvis til de definerte mestringsarenaene Fjellmarsj Vinter og Stridskurs er dette øvelser som blant annet kan utfordre kadettens evne til å tåle fysisk og psykisk press. Ved dette kan det være at kadettene gjerne utvikler en betydelig sterkere mestringstro til eksempelvis å tåle fysisk ubehag, og at dette ikke er det en kadett vektlegger når han eller hun skal svare på spørsmål som angår deres generelle mestringstro.

5.2 Manøver, støtte og kadetters mestringstro

- 3) *Kadetter med bakgrunn fra manøverfunksjoner har høyere mestringstro enn kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner*

Da det ikke er en signifikant forskjell i gjennomsnittsscore mellom kadetter med bakgrunn fra manøverfunksjoner og kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner ser resultatene ut til å svekke hypotesen.

En mulig årsak til at variasjonen er liten mellom gruppene kan være at kadetter, enten bakgrunnen er fra manøver eller støtte, gjennomfører mye av den samme grunnleggende soldatutdanningen og som et resultat av dette har mange like mestringserfaringer. Befalsskole eller et forberedende år ved GJG KS involverer blant annet flere måneders utdanning som er rettet mot infanteritjeneste (Forsvaret, 2017b). Dette kan føre til at kadettene, uavhengig av bakgrunn, har tillit til at de har de nødvendige ressursene som kreves for å mestre utfordringene knyttet til manøvertjeneste på KS.

På en annen side er det mulig at kadetter som har bakgrunn fra støttefunksjoner opplever en sterkere mestringfølelse på KS, noe som kan veie opp for en eventuelt lavere mestringstro før start på KS. Bandura hevder som nevnt at desto større utfordringen som mestres er, desto mer påvirkes mestringstroen. Skulle det være slik at kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner har mindre erfaring tilknyttet manøvertjeneste kan det bety at utfordringene på KS oppleves større for dem, enn de gjør for kadetter med bakgrunn fra manøverfunksjoner. Mestringfølelsen av å mestre utfordringer på KS kan derfor være større for kadetter med bakgrunn i støtte enn for en kadetter med bakgrunn i manøver. Dette kan tenkes å påvirke resultatene, og veie opp for en eventuell ulik mestringstro før studiets start. Hadde kadettene mestringstro blitt målt i forkant av KS ville man kunne fått et mer eksakt svar på om dette er tilfelle.

På KS skjer mye av læringen og arbeidet i grupper, og allerede i første semester deles kadettene inn i kollokvieliknende grupper (Krigsskolen, 2015). Det at kadettene tidlig settes i lag, og KS fokuserer på at kadettene skal bidra til hverandres læring gjennom erfaringsutveksling, kan tenkes å bidra til at kadettene hurtig hjelper hverandre til nå et noenlunde likt og standardisert ferdighetsnivå innenfor både manøvertjeneste og andre fagområder. Kadettene kan med dette

trolig også utvikle seg til å bli en sammensveiset og homogen gruppe mennesker, hvor store forskjeller blir mindre fremtredende.

Mestringstro tilknyttet manøvertjeneste kan også anses å være relativt spesifikk, og det kan være at dette ikke tas med i den enkelte respondents vurdering av sin generelle mestringstro, noe som kan medføre at en eventuelt høyere mestringstro for manøvertjeneste ikke kommer til uttrykk i resultatene fra spørreundersøkelsen.

5.3 Internasjonale operasjoner og kadetters mestringstro

- 4) *Kadetter som har deltatt i intops har høyere mestringstro enn kadetter uten tilsvarende tjeneste.*

Resultatene fra spørreundersøkelsen ser heller ikke ut til å støtte denne hypotesen. Funnene var at det ikke var en signifikant forskjell i grad av mestringstro mellom kadetter som hadde deltatt i internasjonale operasjoner og de uten tilsvarende tjeneste. Utvalgsstørrelsen er dog bare på 20 kadetter noe som kan svekke den statistiske holdbarheten til resultatene.

Flere av de allerede nevnte argumentene som for eksempel kadetters sammenlikning av seg selv mot andre kadetter, lik grunnutdanning og like mestringserfaringer kan være bidragende årsaker til at variasjonen også mellom disse gruppene er liten.

På samme måte som at mestringsarenaene på KS trolig kan øke mestringstroen til spesifikke oppgaver og situasjoner, og at disse ikke kommer til uttrykk i målingen av generell mestringstro, er det mulig at det samme gjelder for mestringserfaringer fra intops. Det kan for eksempel være mulig at en person som har opplevd og mestret stridskontakter i internasjonale operasjoner gjerne ville rapportert en høyere mestringstro til det å evne å holde følelsene under kontroll i truende situasjoner. Dette trenger nødvendigvis ikke å være det som legges til grunn når en person besvarer spørsmål som relateres til generell mestringstro når en er kadett. Det kan være mulig at kadettens besvarelser på undersøkelsen relateres til det å lede en avdeling fremfor det å mestre å være del av en, og at det av den grunn ikke nødvendigvis er stor sammenheng mellom erfaringer fra intops og spørreundersøkelsens resultater.

I en studie av en norsk infanteribataljon i forkant av dens deployering til intops er det funnet ved bruk av GSE at personer som hadde deltatt intops to, eller flere ganger tidligere, hadde høyere generell mestringstro enn personer som ikke tidligere hadde deltatt i intops (Solberg, Laberg, Johnsen & Eid, 2005). Ved å sammenlikne dette funnet mot resultatene fra denne studien kan se ut som at tidligere erfaring fra intops er av betydning for en persons generelle mestringstro hvis konteksten er at personen snart skal delta i en ny operasjon. Dette kan forsterke argumentet om at kadettenes erfaringer fra internasjonale operasjoner ikke er det som vektlegges mest når en kadett skal svare på spørsmål om sin generelle mestringstro på KS, men at tidligere intops tjeneste hadde vært mer relevant for besvarelsen hvis kadetten eksempelvis viste at han snart skulle delta i intops.

På en annen side er det også mulig at opplevelser i internasjonale operasjoner kan ha hatt negativ innvirkning på en kadetts mestringstro. For å øke mestringstro er man avhengig av å oppleve mestring (Bandura, 1997). Har kadetten for eksempel opplevd kaotiske stridssituasjoner hvor han eller hun ikke har opplevd å ha en følelse av kontroll kan dette ha hatt en negativ innvirkning på deres generelle mestringstro. Uten å vite hva den enkelte har opplevd i intops vil det være vanskelig å si hva som kan være årsaken til en gitt grad av mestringstro i tiden etterpå.

5.4 Sammenlikning av kvinners og menns gjennomsnittscore på GSE

Resultatene fra analysene viste at det var en statistisk signifikant forskjell mellom kvinners og menns gjennomsnittsscorer på GSE. Oppgaven har ikke fremlagt noen hypotese som støtter eller svekker funnet.

Utvalget besto kun av 12 kvinner, og selv om disse til en viss grad *kan* være representative for bruttoutvalget på totalt 17 kvinner, gir det lille utvalget liten grad av statistisk holdbarhet til å dra slutninger om hvordan *faktoren kvinne* påvirker kadettens mestringstro (Kahneman, 2013). Kahneman (2013) forklarer at små utvalg oftere gir ekstreme resultater enn store utvalg, og at resultatene fra små utvalg oftere enn hva man intuitivt tror er basert på tilfeldigheter. Johannesen et al. (2010) trekker også frem at utvalgsstørrelsen på undergruppeutvalg burde være 100 eller flere, og minimum 30. På grunn av størrelsen på utvalget, og sannsynligheten for at resultatene kan være helt tilfeldige, anses det som lite hensiktsmessig å drøfte hva som

kan være årsaker til at faktoren kvinne har negativ effekt på GSE-score. Det kan derimot trekkes frem at resultatet kan være verdt å undersøke videre for å fastslå om resultatene er tilfeldige eller ikke.

6 Konklusjoner

Studien har undersøkt hvilke faktorer som påvirker kadetters mestringstro. Hypotesene baserte seg i stor grad på at tidligere mestringserfaringer ville gi utslag på kadettene rapporterte mestringstro. De første hypotesene var at kadetter i 2. og 3. avdeling ville ha høyere mestringstro enn kadettene som gikk året etter dem på KS. Det viste seg å ikke være signifikant forskjell i mestringstro mellom de ulike kullene, og det var heller ikke en signifikant korrelasjon mellom antall år i tjeneste og mestringstro, eller alder og mestringstro. Dette tyder på at faktoren avdelingstrinn, eller tid på KS, ikke påvirker kadettene mestringstro, noe som kan bety at antall tidligere erfaringer kanskje ikke er det som vektlegges mest når en kadett skal bedømme påstander om sin generelle mestringstro. Studiens funn utelukker imidlertid ikke at kadetter kanskje kan se seg mer kapable til å møte utfordringer mot slutten av studiet enn hva de mener at de var i stand til ved studiets start. At dette ikke kommer til uttrykk i resultatene kan blant annet skyldes at kadettene får en endret forståelse for hvor krevende det kan være å være offiser samtidig som de gradvis lærer mer og blir dyktigere. Det kan også skyldes at den enkelte kadett sammenlikner seg med, og nivellerer seg mot, andre kadetter, som på lik linje som seg selv, blir dyktigere i løpet av tiden på KS. Skulle dette være tilfelle at disse faktorene påvirker som antatt, kan det bety at vikarierende mestringserfaringer er av stor betydning for kadetters rapporterte mestringstro.

Hypotese nummer tre var at kadetter med bakgrunn fra manøverfunksjoner ville ha høyere mestringstro enn kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner. Hypotesen baserte seg på at kadetter med bakgrunn fra manøver ville ha flere relevante mestringserfaringer på KS enn kadetter med bakgrunn fra støttefunksjoner. Studiens funn viste at det ikke var signifikant forskjell mellom disse gruppernes mestringstro, noe som kan tyde på at faktoren bakgrunn, enten den er fra manøver eller støtte, ikke har stor betydning for kadetters mestringstro på KS. Dette kan skyldes av at kadettene trolig har gjennomført mye av den samme grunnutdanningen i forkant av KS, og at de på KS, gjennom erfaringsutveksling og samarbeid, hjelper hverandre til å komme på et noenlunde likt nivå hvor forskjeller blir mindre fremtredende. Skulle dette

være årsakene kan det igjen forsterke en hypotese om at vikarierende mestringserfaringer er viktige for kadetters mestringstro.

Den siste hypotesen var at kadetter som hadde deltatt i intops ville ha høyere mestringstro enn kadetter uten tilsvarende tjeneste. Resultatene fra undersøkelsen viste at det ikke var en signifikant forskjell mellom kadetter med intops bakgrunn og de uten samme tjeneste. Dette kan tyde på at det å ha deltatt i intops ikke er en faktor som har stor påvirkning på kadetters generelle mestringstro. Årsakene til at det ikke er en signifikant forskjell kan være flere av de som allerede er argumentert for bakgrunn manøver eller støtte, og det er også vanskelig å fastslå hva som kan være årsakene uten å vite hva den enkelte har opplevd i intops. Et funn i en annen studie var at mestringstroen var høyere for personer som hadde deltatt i internasjonale operasjoner enn den var for personer uten tilsvarende tjeneste, når mestringstroen ble målt rett i forkant av en deployering. Dette kan tyde på at faktoren er mer viktig for en persons mestringstro hvis konteksten er at personen snart skal reise ut på nytt utenlandsoppdrag enn den er for en kadett på KS. Dette kan også bety at kontekst er en viktig faktor hva gjelder besvarelsene til kadetter på KS.

7 Forslag til videre studier

Argumentene som ble presentert som mulige årsaker til at kadettene eventuelt høyere mestringstro ikke kom til syne av denne studiens resultater kan være interessante å undersøke videre. Et eksperiment kunne blitt gjennomført for å undersøke om kadetters mestringstro reduseres av å få en økt forståelse for hva det kreves av å være offiser. Det kan også være interessant å undersøke om forskjellene mellom menn og kvinner, som ble funnet i denne studien, var tilfeldige eller ikke. En kvalitativ studie på hva som er de bakenforliggende årsakene til kadetters egen bedømmelse av generell mestringstro kunne gi en bredere forståelse av hvilke faktorer som påvirker.

Kildeliste

- Alicke, M. D. & Govorun, O. (2005). The better-than-average effect. I Krueger, J. I., & Dunning D.A., *The self in social judgment*. Routledge: Psychology Press
- Bandura. A. (1977a). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice Hall
- Bandura. A. (1977b). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84. 191-215.
- Bandura A. (1986). *Social foundations of thought & action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice hall, inc., Englewood Cliffs
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company
- Bergstøl, H. O. (2012). *Mestringstro*. (Bacheloroppgave). Krigsskolen
- Dinter, E. (1985). *Hero or Coward: Pressures Facing the Soldier in Battle*. Abingdon: Routledge
- Eid, J. & Johnsen, B. H. (2005). *Operativ psykologi*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Forsvaret (2017, 20. januar a). *Operativ linje ved Krigsskolen*, hentet 20. mars 2017 fra <https://forsvaret.no/karriere/utdanning/hoyere-utdanning/krigsskolen/operativ>
- Forsvaret (2017, 2. januar b) *Operative linje ved Hærens Befalsskole*, hentet 20. mars 2017 fra <https://forsvaret.no/karriere/utdanning/befalsutdanning/haerens-befalsskole/operativ>
- Festinger, L (1954). A Theory of Social Comparison Processes. I *Human Relations*. (7) 117-140. London: SAGE
- Freie Universität Berlin (år ikke spesifisert). *The General Self-Efficacy Scale (GSE)*. Hentet 3. mars 2017 fra <https://userpage.fu-berlin.de/health/engscal.htm>

- Johannesen, A, Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2011). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg). Oslo: Abstrakt forlag AS
- Kahneman, D. (2012) *Tenke, fort og langsomt*. (E. Lilleskjæret & G. Nyquist, overs.). Oslo: Pax Forlag
- Krigsskolen (2015). *Studiehåndbok 2015-2016*. Oslo: Krigsskolen
- Manger, T. & Wormnes, B. (2015). *Motivasjon og Mestring* (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Martinsen, L. Ø., (2011). *Perspektiver på ledelse*. (3. utg). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Myers, D., Abell, J. & Sani, F. (2014) *Social Psychology* (2. utg) Berkshire: McGraw-Hill Education
- Schwarzer, R. & Jerusalem, M. (1992). Self-Efficacy as a Resource Factor in Stress Appraisal Processes. I Schwarzer, R. (Red.), *Self-Efficacy Thought Control of Action*. 195-215 Berlin: Taylor & Francis
- Schwarzer, R & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. I Weinman, S. Wright & Johnston, M. *Measures in health psychology: A user's portofolio. Causal and control beliefs* (ss. 35-37) Windsor UK: NFER-NELSON
- Sherbaum, C., Charash, Y. & Kern, M. J. (2006) Measuring general self-efficacy. I *Educational and Psychological Measurement* SAGE: SAGE publications
- SNL. (2016, 8. desember). Søkeord: Mestring. Hentet 3. mars 2017 fra <https://snl.no/mestring>
- Solberg, O. A., Laberg, J.C., Johnsen, B. H. & Eid, J. (2005). Predictors of Self-Efficacy in a Norwegian Battalion Prior to Deployment in an International Operation. I *Military Psychology*. 17(4), 299–314. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates

Stajkovic, A.D., & Luthans, F. (2002). Social cognitive theory and self-efficacy: Implications for motivation theory and practice. I R. M. Steers, L. W. Porter, & G. A. Bigley (red.), *Motivation and Work Behavior* (7. utg), 126-140. New York: McGraw-Hill.

Svartdal, F. (2015). *Psykologiens Forskningsmetoder* (4. utg). Oslo: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Vedlegg:

Vedlegg 1: Spørreundersøkelsen

* 1. Hvilket kull tilhører du på Krigsskolen?

- Kull Sehested
 Kull Gram
 Kull Krebs

* 2. Kjønn

- Mann
 Kvinne

* 3. Hvor gammel er du?

* 4. Hvilken type tjeneste/funksjon hadde du før Krigsskolen? Hvis du har hatt flere stillinger og/eller ulike funksjoner velger du det svaralternativet som du identifiserer deg mest med. En støttefunksjon innenfor en manøveravdeling går under svaralternativet "støtte".

- Manøver
 Støtte
 Annet (vennligst spesifiser)

* 5. Hvor mange fullførte år har du tjenestegjort i Forsvaret?

* 6. Har du deltatt i internasjonale operasjoner? (3 måneder eller lengre)

- Ja
 Nei

* 7. Vennligst sett kryss ved de svarene som passer best for deg (ett kryss for hvert spørsmål)

	Helt galt	Nokså galt	Nokså riktig	Helt riktig
Jeg klarer alltid å løse vanskelige problemer hvis jeg prøver hardt nok.	☐	☐	☐	☐
Hvis noen motarbeider meg, så kan jeg finne måter og veier for å få det som jeg vil.	☐	☐	☐	☐
Det er lett for meg å holde fast på planene mine og nå målene mine.	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg trygg på at jeg ville kunne takle uventede hendelser på en effektiv måte.	☐	☐	☐	☐
Takket være ressursene mine så vet jeg hvordan jeg skal takle uventede situasjoner.	☐	☐	☐	☐
Jeg kan løse de fleste problemer hvis jeg går tilstrekkelig inn for det.	☐	☐	☐	☐
Jeg beholder roen når jeg møter vanskeligheter fordi jeg stoler på mestringsevnen min.	☐	☐	☐	☐
Hvis jeg er i knipe, så finner jeg vanligvis en vei ut.	☐	☐	☐	☐
Samme hva som hender så er jeg vanligvis i stand til å takle det.	☐	☐	☐	☐